

Bemærkninger til foranstaaende Lovforslag.

Ifølge Lov om Tilvejebringelse af Jordlodder for Landarbejdere af 24. Marts 1899 § 25 skal nævnte Lov, der traadte i Kraft den 1. Oktober 1899, underkastes Revision inden 5 Aar efter dens Ikrafttræden. Til Fyldestgørelse af denne Bestemmelse fremsættes derfor nærværende Lovforslag.

Loven af 24. Marts 1899 blev i den første Tid ikke benyttet i saa stort Omfang, som man havde ventet, og i de 3 afsluttede Finansaar, i hvilke Loven har virket, Finansaarene 1900—01, 1901—02 og 1902—03, har der ikke været Brug for det fulde Beløb af 2 Millioner Kr., der ifølge Lovens § 11 aarlig i 5 Aar kan anvendes til Udlaan til Oprettelse af Husmandsbrug. Loven har imidlertid været benyttet i en stedse stigende Grad, saaledes som det nærmere vil ses af den som Bilag til nærværende Lovforslag aftrykte Oversigt over de i fornævnte 3 Finansaar i Henhold til Loven af 1899 oprettede Husmandsbrug; for Finansaaret 1903—04 er der derhos begært Laan til et samlet Beløb af ca. 2,200,000 Kr. Det tør derfor ogsaa ventes, at Landarbejderne mere og mere ville forstaa at vurdere de Fordele, som Loven byder, og naar der nu er Spørgsmaal om Lovens Revision, maa Regeringen derfor anse det for rettest at blive staaende paa det ved Loven skabte Grundlag.

Nærværende Lovforslag er derfor i alt væsentligt udarbejdet med Loven af 24. Marts 1899 som Forbillede. I det følgende vil der bortset fra enkelte Redaktionsændringer blive gjort Rede for hvert enkelt Punkt, hvori Lovforslaget adskiller sig fra Loven af 1899. Her skal dog omtales et enkelt Hovedpunkt, paa hvilket man har ment ikke at kunne blive staaende ved Loven af 1899. Ifølge Lovens § 7 maa den samlede Pris, hvori Ejendommen med Besætning og Inventarium kommer til at staa Husmanden (Ejendommens Laaneværdi overfor Statskassen), ikke overstige 4,000 Kr., fra hvilken Bestemmelse der dog kan gøres Undtagelse, naar Egnens Jordpriser ere særlig høje. Det har imidlertid mange Steder, navnlig paa Øerne, hvor Jordprisen gennemgaaende er højere end i Jylland, vist sig at være forbundet med Vanskeligheder at faa passende Husmandsbrug for en Sum af 4,000 Kr.; for hele

Landets Vedkommende gælder det derhos, at Prisen paa Bygningsmaterialier, særlig Tømmer, samt paa Kreaturer ligesom ogsaa Bygningshaandværkernes Løn er steget i de senere Aar. Man mener derfor, at Laaneværdiens Maksimum bør sættes op fra 4,000 Kr. til 5,000 Kr., dog med Beholdelse af Undtagelsesbestemmelsen for de Tilfælde, hvor Egnens Jordpriser ere særlig høje.

Bestemmelsen om Laaneværdiens Forhøjelse vil medføre, at den Sum, hvorover vedkommende Landarbejder selv skal være raadig, maa stige i samme Forhold. Regeringen har iøvrigt ikke ment, at der bør stilles større Fordringer til Landarbejderen end de i Loven af 1899 fastsatte, og Statslaanet foreslaas derfor som almindelig Regel ligesom hidtil sat til $\frac{9}{10}$ af Laaneværdien, hvorved det normale Maksimum for Laanets Beløb bliver 4,500 Kr. Dog har man ment i § 9 at burde optage en Bestemmelse om, at Statslaanet ikke maa overstige det Beløb, der svarer til Købesummen for Jorden og Omkostningerne ved Bygningernes Opførelse eller Værdien af de Landarbejderen alt tilhørende Bygninger. For saa vidt dette Beløb er mindre end $\frac{9}{10}$ af Laaneværdien, maa Laanet altsaa nedsættes hertil, hvoraf følger, at Landarbejderen selv maa raade over et forholdsvis større Beløb. Det maa jo nemlig erkendes, at Statskassens Risiko er større jo mindre en Andel i Ejendommens Laaneværdi Jorden og Bygningerne repræsenterer, og det er formentlig unaturligt ikke at tage Hensyn til denne Forskel i Risikoen. Det tør vistnok antages, at den her foreslaaede Regel, der saa vidt vides allerede nu følges enkelte Steder, kun undtagelsesvis vil medføre en Skærpelse af de Fordringer, der stilles til Landarbejderen; thi Jordens og Bygningernes Andel i den samlede Laaneværdi vil formentlig kun i forholdsvis faa Tilfælde være mindre end $\frac{9}{10}$.

Med Hensyn til de enkelte Bestemmelser i Lovforslaget skal man fremsætte følgende Bemærkninger, der, som foran antydet, kun omfatte de Punkter, hvori Lovforslaget afviger fra Loven af 24. Marts 1899.